

Александров (Александрів, Олександрів) Володимир Степанович (02.07(20.06).1825 — 10.01.1894 (29.12.1893)) — лікар, літератор, музикант, фольклорист, краєзнавець. Доктор медицини (1859). Н. в селі Бугаївка (нині село Ізюмського р-ну Харківської області). Син сільського священика Степана Александрова, автора бурлескної поеми «Вовкулака».

Навч. в Куп'янському духовному училищі, Харків. колегіумі (семінарії) та Харківському університеті, по закінченні якого (1853) виконував обов'язки військового лікаря у піхотному полку, потім у Варшавському та Седлецькому госпіталях, саперному батальйоні, а 1860 повернувся в Україну лікарем уланського полку в Чугуєві, був старшим ординатором місцевого госпіталю, 1867 обійняв посаду харківського міського лікаря. Від 1879 — знову в армії, служив старшим лікарем резервного батальйону в Харкові, старшим лікарем Керченського лазарету, дивізійним лікарем у Полтаві та Харкові, де свою оселю по вулиці Велика Сумська зробив своєрідним українським культурним центром. Пішов у відставку 1888.

Збирав етнографічні матеріали, опрацьовував фольклорні мелодії. 1861 в «Основи» вмістив вірші «Думка» та «Плач дочки по матері». Надрукував низку книжок у Харкові та Полтаві, виступав також у львівських часописах «Зоря», «Світ». Створював п'єси, оперети: «За Немань іду» (1872; доповнена та доопрацьована М.Старицьким) і «Не ходи, Грицю, на вечорниці» (1873), казки: «Коза-Дерева», «Ивашечко», «Чижикове весілля», «Пісня про Гарбуза», біблейські перекази, в тому числі «Тихомовні співи на Святі мотиви». Перекладав поезії Г.Гейне, А.Міцкевича, М.Лермонтова та інших авторів. Витлумачивши німецький оригінал, написав знамениту пісню «Розбите серце» («Я бачив, як вітер березу зломив...»). На схилі літ уклав історичну збірку «Гетьманщина» (колекція портретів гетьманів України від Б.Хмельницького до К.Розумовського з біографіями), підготував лібрето опери П.Щуровського «Богдан Хмельницький». 1886—92 випустив два альманахи «Складка».

Помер у місті Харків. На його помин К.Білиловський, Б.Грінченко, Марко Кропивницький та інші видали ще одну «Складку» (1896).

Тв.: Предание о храмовой иконе в церкви слободы Бугаевки Харьковской губернии Изюмского уезда: С прибавлением кратких сведений о самой Бугаевке. Х., 1876; Песни, бывшие наиболее в ходу между студентами Харьковского университета в 1840 годах. Х., 1891.

Літ.: В.Н-ко [Науменко В.] Владимир Степанович Александров. «Киевская старина», 1894, № 2; Д-р Володимир Александрів. «Зоря», 1894, № 2; Білило Ц
. [Білиловський К
.] Споминки про д-ра В.Александрова. Там само, № 4; Новицкий С.А
. Доктор медицины Владимир Степанович Александров. Х., 1894; Єрофеїв І
. Матеріали до біографії В.С.Олександрова. «Червоний шлях», 1926, № 9; Возняк М
. Автобіографічні знахідки до характеристики В.С.Александрова. «Україна», 1928, № 4; Старицький М.
Твори, т. 8. К., 1965; Грабовський П.
Вибрані твори, т. 2. К., 1985; Андропова Л.Г.
Александров Володимир Степанович. В кн.: Літературна Харківщина. Х., 1995.

П.Г. Усенко.